

ZINAS

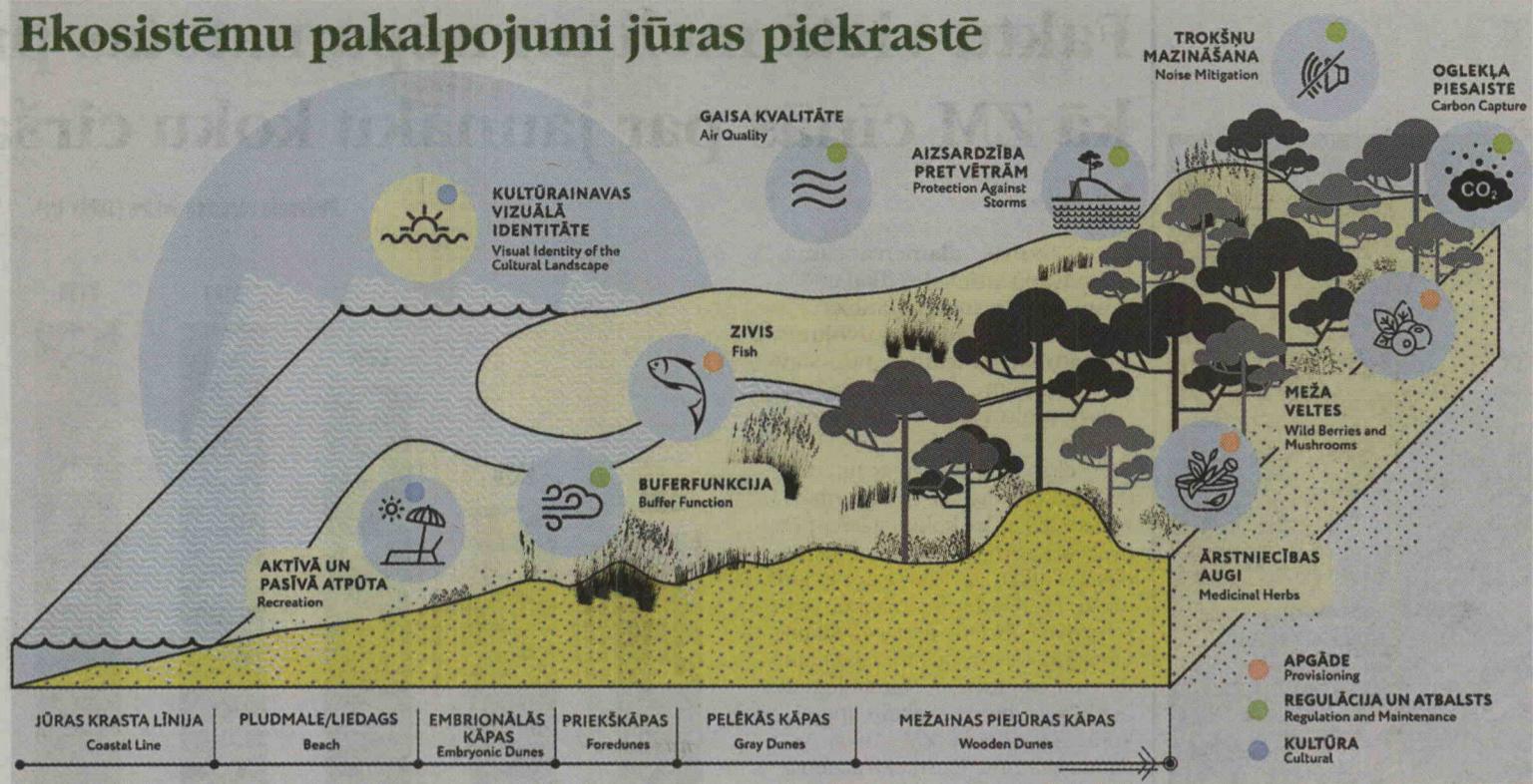
Meklē
Klimata vēstnieku

Pasaules dabas fonds un pasauļes vadošais pārtikas pārstrādes un iepakojanas risinājumu uzņēmums Tetra Pak izsludina konkursu «Klimata vēstnieks 2020». Šogad konkursa rīkotāji vēlas godināt jauniešus, kas savā ikdienā vai interešu izglītības kolektīvā veic ieguldījumu dabas saglabāšanā un ar savu piemēru iedvesmo līdzcilvēkus savā skolā, apkaimē, pašvaldībā vai citviet. Izsludinātajam konkursam ir divas nominācijas, kurām var gan pieteikties pats, gan nominēt kādu līdzcilvēku vai interešu izglītības kolektīvu. Nominācijai «Dabai draudzīga dzīvesveida vēstnieks» var pieteikti jaunieti vecumā no 7 līdz 22 gadiem, kas ikdienā piekopj videi draudzīgu dzīvesveidu, savukārt otrai nominācijai «Dabai draudzīga dzīvesveida vēstnieks/kolektīvs» – kolektīvu, kas apvieno jauniešus vecumā no 7 līdz 22 gadiem un ir guvis būtiskus panākumus videi draudzīgu iniciatīvu īstenošanā. Šajā nominācijā ietilpst, piemēram, interešu izglītības kolektīvi (dejotāji, dziedātāji, zinātnes un citi radošie pulciņi), kas iesaista savās aktivitātēs un iedvesmo līdzcilvēkus savā skolā, apkaimē, pašvaldībā vai citviet. Pieteikšanās konkursam notiek elektroniski vietnē ejuz.lv/klimatavestnieks2020 līdz 2020. gada 8. martam (ieskaitot).

Talka Kolkā,
palīdzot vabolei

Dabas aizsardzības pārvalde ceturtdien, **19. februāri**, Sliteres Nacionālajā parkā Sikragā rīko biotopu kopšanas talku, lai palīdzētu ļoti retai vabolei, kam nepieciešami specifiski dzīves apstākļi. Priežu **sveķotājoksngrauzis (Notoborina muricata)** nepieciešami vismaz 150 gadus veci priežu stumbri ar biezū un saules apspīdētu mizu. Neskatoties uz vaboles nosaukumā ietverto nosaukumu – koksngrauzis, tā nekaitē koka augšanai, jo visā savas attīstības stadijā dzīvo priežu mīzā. Par vaboles klātbūtni norāda nelielu caurumiņu priežu mīzā un sveķojums. Tāpēc, lai nodrošinātu entomologa ieteiktos sveķotājoksngrauža dzīvotu uzlabošanas pasākumus, pārvaldes Kurzemes reģionālā administrācija organizē talku. Talcas laikā atsevišķas vecas priedes tiks atēnotas, laujot sauļei apspīdēt stumbrus. Dabas aizsardzības pārvalde aicina dabas draugus rast iespēju veltīt savu laiku un piedalities talkā. Talcinieki tiek gaidīti 19. februāri Sikraga centrā apgriešanās laukumā 10.00. Sikākai informācijai un lai pieciektos talkai, lūgums zvanīt pa tālruniem 29186358 (Raits) un 27878099 (Ērika).

Ekosistēmu pakalpojumi jūras piekrastē

Dažādība ir mūsu bagātība

Rīgas reģiona "zaļā" attīstība

Rīgas plānošanas reģions ir Latvijas galvaspilsētas reģions, kas savos stratēģiskajos mērķos līdz 2030. gadam nozīmīgu vietu ir atvēlējis videi gan redzējumā par reģiona ekonomisko attīstību, gan dzīvesveidu un vietu attīstību.

Plānošanas reģionu loma ir būt par sava veida "savedēju", vidutāju un konsultantu reģiona pašvaldībām, veidot dažādā mērogā un formātā sadarbības platformas. Lai runātu par viedu reģiona attīstību, plānošanas reģiona vietu un lomu reģiona ilgtspējīgā attīstībā, kas ietver arī ekosistēmu sniegtu pakalpojumu nozīmes apzināšanos un vienotu sapratni, projekta «LIFE Ekosistēmu pakalpojumi» vadītāja **Inga Hoņavko** uz sarunu ir aicinājusi Rīgas plānošanas reģiona Telpiskās plānošanas nodalas vadītāju **Rūdolfu Cimdiņu** un telpiskās plānošanas speciālisti **Sabīni Skudru**.

— Kāpēc jums bija svarīgi izceļt vides jautājumus?

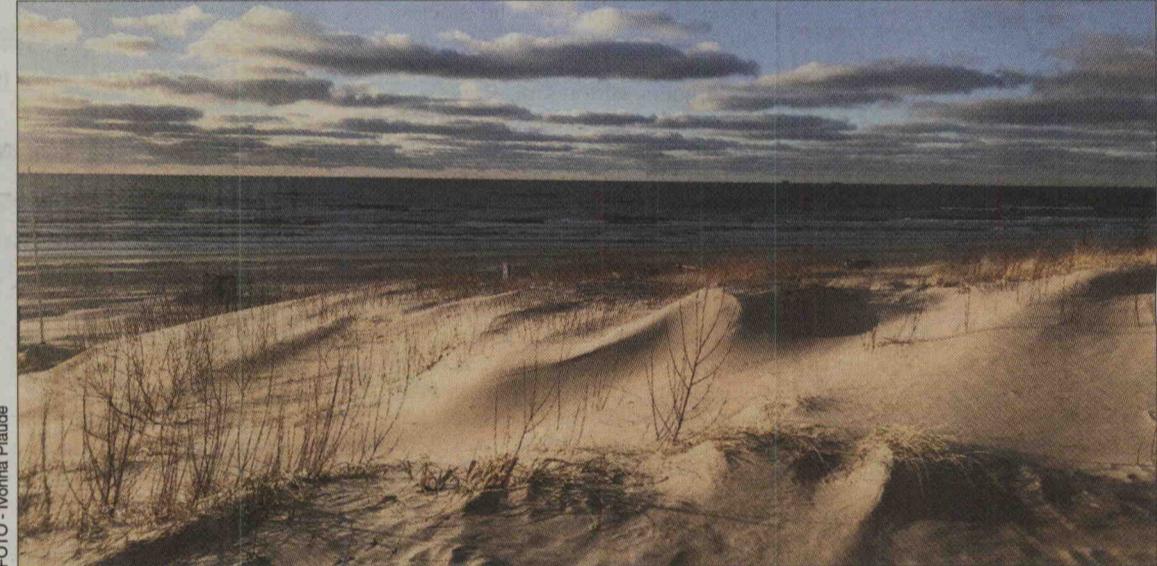
R. Cimdiņš:

— Tas, protams, izriet jau no pamata pilārem ilgtspējīgai attīstībai, kas ir sociālais, ekonomiskais un vide. Mēs arī šo ekonomisko pilāru esam vairāk vērsuši vides virzienā. Šobrid jautājumi par vidi, par klimata lietām nokļuvuši uzmanības centrā. Tas, ka tie kļūst aktuāli, mums bija skaidrs jau, strādājot pie stratēģijas 2013. un 2014. gadā. Tādēļ rīcība tika skaidri iezīmēta jau šajā dokumentā. Tagad šie jautājumi ir aktualizējušies arī jaunā plānošanas perioda kontekstā, strādājot pie dokumentiem un jaunajiem projektiem.

"Rīgas reģions: ekoloģiski tolerants dzīvesveids un vietas, kā arī zināšanās balstīta "zaļā", inovatīva un elastīga ekonomika."

S. Skudra:

— Tā savā ziņā ir arī Rīgas reģiona specifika. Mēs esam visblivāk apdzīvotais reģions, ir attīstīta eko-

nomika, līdz ar to arī sapratne par ekonomikas ilgtspēju ir ātrāk un straujāk nostabilizējusies. Daba jau bez mums var iztikt, bet mēs gan vairs nesaņemsim tās kvalitātes, ja attīstīsimies, neizprotot līdzsvara būtiskumu, arī ekonomiskajā attīstībā.

— Kas, jūsuprāt, ir viedas attīstība? Vai tā ir saistīma tikai ar zaļās ekonomikas, zaļās uzņēmējdarbības attīstību?

R. Cimdiņš:

— Mums bija speciāli pasūtīts pētījums viedas attīstības virzienu izpētei Rīgas reģonā. Šī virziena attīstīsanai mēs iedvesmojāmies no Austrijas pieredzes, bet jau pašā sākumā definējot, ka viedums nav tikai ekonomikā, tas ir skatāms plašā – mēs runājam par viediem cilvēkiem, viedu vidi, viedu transportu, dzīvošanu un mājokli, un viedu pārvaldību.

S. Skudra:

— Kopumā tie ir seši pīlāri, katrai ar saviem indikatoriem, lai varētu arī novērtēt sasniegotos rezultātus. Un, vadoties pēc šiem indikatoriem, tika būvēti tālāk viedas attīstības virzieni Rīgas plānošanas reģionam. Beļģija, piemēram, definējot savus viedos virzienus, ļoti fokusējās uz tehnoloģijām.

Savukārt mēs skatāmies ne tikai uz tehnoloģisko viedumu, bet viedu attīstību kā kopumu.

“Viedas pārvaldība ir zināšanās balstīta lēnumu pieņemšana.”

— Kā viens no Rīgas plānošanas reģona attīstības priekšnosacījumiem Baltijas jūras reģiona kontekstā tiek minēta zaļā vide. Kādas priekšrocības tā sniedz attīstībai?

R. Cimdiņš:

— Pareizāk to pat būtu saukt par "zili – zaļo" vidi, jo ļoti daudz ir arī ūdeņu – lielo upju Daugavas, Lielupes, Gaujas grīvas, ezeri un arī piekraste. Mūsu telpiskajā struktūrā liels ipatsvars ir dabiskos teritoriju, kas savā ziņā ir pārejas teritorijas, koridori starp pilsētvidei raksturigajām teritorijām. Jā, mūsu prioritāte ir sargāt šo "zili – zaļo" telpu, bet tajā pašā laikā vērtējam to kā potenciālu tautsaimniecībai, aktivai atpūtai un arī kvalitatīvai dzīvesvidei ikdienā.

Rūdolfs Cimdiņš: "Rīgas reģionu raksturojošais atslēgvārds ir dažādība."

“Rīgas plānošanas reģionā nozīmīgu vietu ieņem jūras

piekraste – 185 kilometru kopgarumā gar Rīgas līci. Tā vienlaikus ir gan ekonomiski aktīva telpa ar ostām, tūrismu un ar to saistītiem pakalpojumiem un tajā pašā laikā arī dinamiska vide, kas pakļauta arī globālajām pārmaiņām, piemēram, klimata izmaiņām. Piekraste ir īpaša Latvijas daļa, kur "plānošanas kļūdas" var samērā trieci pausties, mazinot piekrastes dabisko ekosistēmu spēju aizsargāt iekšzemes teritorijas. Kādi, jūsuprāt, būtu risinājumi šīs jutīgās zonas ilgtspējīgai attīstībai?

Sabīne Skudra: Lielākais izaicinājums ir atrast pareizo saimniekošanas veidu, nenodarot pāri videi. Tikai tūrisms, kā attīstības virziens šim vietām būs pārāk liels slogs.

Mūsu reģionā ir attīstīti vairāki projekti tieši piekrastei – mazo ostu attīstībai, arī par iespējām attīstīt akvakultūru piekrastes zonā, neizjaucot ekoloģisko līdzsvaru. Ir daudzi tūrisma veltīti projekti – ko un kā labāk darīt tūristam piekrastē, kā viņu pareizi nodarbināt šajā jutīgajā vidē.

Dažādība ir mūsu bagātība

Rīgas reģiona "zaļā" attīstība

► 12. lpp.

R. Cimdiņš:

— Mūsu piekrastes attīstība nozīmīga loma ir sezonālitātei. Te ir jāmeklē risinājumi, kā dažādot to pašu tūrisma piedāvājumu. Ne mazāk svarīga ir infrastruktūras izbūve, kas mazina antropogēno slodzi, risina mobilitātes problēmas. Labs piemērs ir dabus parks "Piejūra", kam ir izstrādāts speciāls plāns apmeklētāju plūsmas organizēšanai, ir daudz paveikts arī apmeklētāju infrastruktūras sakārtošanā.

Kājūs redzatekosistēmu-pakalpojumu pieejas integrāciju telpiskajā plānošanā?

S. Skudra:

— Mums kā reģionam ļoti palīdz ne vien Eiropas kopējā politika, dokumenti, bet arī projekti, kas skaidro un attīsta ekosistēmu pakalpojumu pieeju. Mēs redzam kopējo pieprasījumu pēc šādas pieejas, īpaši risinot klimata pārmaiņu jautājumus, kas Rīgas reģionam, esot piekrastē, ir īpaši aktuāli. Ekosistēmu pakalpojumu pieeja ir laba argumentācijas bāze starpnozaru sarunās, lai veidotu kopēju sapratni. Caur ekosistēmu pakalpojumiem mēs varam parādīt cilvēku vajadzību pēc dabas un arī finanšu ieguldījumu atdevi.

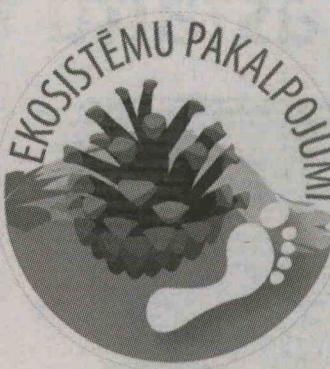
Sabīne Skudra: "Mēs katrs esam tiesīgi saņemt kvalitatīvu dzīves vidi, un mums katram ir pienākums strādāt pie tā, lai tāda tā būtu."

MŪSU PASTĀ

Civilizētā sabiedrībā dzīvot uz bērnu rēķina ir amorāli

Mūsu redakcijas e-pastā esam saņēmuši jau pērn augustā tapušu bijušo mežu kopēju un audzētāju vēstuli. To rakstījuši: Jaunjelgavas MRS galvenais mežzinis, mežzinātņu doktors **G. Skriba**; Talsu MRS ilggadējā mežu izmantošanas inženiere **L. Bērziņa**; Ventspils un Ugāles MRS ilggadējais mežu aizsardzības inženieris **A. Mačtams**; Smiltenes mežniecības mežzināja vietniece **A. Viža**; Cēsu MRS direktors **E. Eglijs**, bijušais meža meliorators **G. Klapars**; Meža ministrijas meža atjaunošanas inženiere **I. Birzgale**; Daugvpils MRS direktors **A. Reiliņš**; Kuldīgas MRS Abavas mežniecības mežzinis **E. Kiršpilis**; Jaunjelgavas MRS Lāčplēša un Erbērges mežniecību mežzinis **J. Cenos-nis**. Publicējam tās fragmentu:

"Mēs, bijušie Latvijas mežkopji, kuri savu mūžu esam veltījuši valsts mežiem, tos audzējusi, kopuši un sargājuši un, Latvijai atgūstot neatkarību, nodevusi tai dižākos un vērtīgākos mežus Eiropā, tagad ar noželu skatāmies, cik netālredzīgi slobid tie tiek apsaimniekoti un cik apzināti sabiedrība tiek maldināta par pašreizējo meža stāvokli.

— Projektā «LIFE Ekosistēmu pakalpojumi», izstrādājot rekomendācijas ekosistēmu pakalpojumu pieejas integrācijai, šī pieeja tika skaidrota kā instrumenti ilgtspējīgas attīstības skaidrākai sapratnei un īstenošanai. Vai Jūs piekrītat šādam skaidrojumam?

R. Cimdiņš:

— Manas sajūtas, ka ilgtspējīgas attīstības koncepts kā tāds sevi jau ir "izdzīvojis". Dažādos laikos tas tika dažādi interpretēts, pielāgots pēc vajadzības. Es ekosistēmu pakalpojumu pieeju lielā mērā uzsvēru gan kā domāšanas veidu, gan kā konkrētu metodi, kā realizēt saprātīgas plānošanas uzdevumus.

Tās tēmas, kuras ietver ekosistēmu pakalpojumu jēdziens, kuras mēs šodien saucam par ekosistēmu pakalpojumiem, pašvaldībās un regionos, kas plānoja saprātīgi, patiesībā jau ir ietvertas, bet tas tika izteikts citiem vārdiem — nenosaucot to par ekosistēmu pakalpojumu pieeju. Ieguvums no «LIFE Ekosistēmu pakalpojumi» projekta ir, ka tagad ir dots skaidrs formulējums šim jēdzienam un tā vietai plānošanas procesā. Vienota sapratne un lietojums tagad būs svarīgs pašvaldībām un regioniem, strādājot pie jaunajiem plānošanas dokumentiem, un mēs kā reģions noteiktē redzam šeit savu koordinējošo lomu. Ekosistēmu pakalpojumu jēdziens un vēl vairāki jēdzieni, ideju plat formas, piemēram, korporatīvās socialās atbildības jēdziens, viens

otru papildinot, ievirza šo agrīno ilgtspējīgas attīstības idejas attīstību jaunā pakāpē.

— Vai jūs redzat perspektīvu ekosistēmu pakalpojumu pieejas izmantošanai Latvijā plānošanas darbā?

S. Skudra:

— Tas, ko mēs redzam savā reģionā, ka ļoti būtiska ir katra individuāla speciālista — plānotāja — saprātne, prasmes un iemaņas lietot jaunākās metodes, pieejas. Tālāk jau speciālistu "misija" ir runāt ar saviem novadu vadītājiem, skaidrot politiķiem un vietējai sabiedrībai. Ir jāapzinās, ka šie faktori, kurus skar ekosistēmu pakalpojumu pieeja, būs jāņem vērā gan pie jaunās fondu sadales, gan strādājot ar jaunajiem plānošanas dokumentiem. Daļa speciālistu tam jau ir gatavi un saprot kā "būvēt" savu argumentāciju, izmantojot arī ekosistēmu pakalpojumu pieeju, bet daļai tas vēl ir priekšā un dažādi palīginstrumenti — vadlīnijas, rekomendācijas,

ekosistēmu pakalpojumi ir tie labumi un ieguvumi, ko cilvēkam sniedz daba — apgādā ar dažādiem resursiem (savvaļa iegūstami pārtikas produkti, daudzveidīgi izejmateriāli, apstākļi pārtikas izaudzēšanai), pasargā no dabas stihijām (palienes regulē plūdus upju ielejās, kāpas akumulē vētras postijumus) un nodrošina dzīvībai piemērotus apstākļus (ražo skābekli, regulē klimatu, nodrošina ar tīru ūdeni un gaisu), sniedz nemateriālas vērtības (iespēju atpūties dabā, baudīt ainavas, gūt iedvesmu un uzturēt labu veselību).

semināri, lekcijas — ir ļoti būtisks atbalsts plānotājiem.

R. Cimdiņš:

— Vislabāk jaunu lietu ieviešana sekmējas tām pašvaldībām, kas ir atvērtas jaunajam, spēj skatīties pāri pašvaldības robežām, sadarbojas. Ne visur ir pietiekama kapacitāte šādam plašākam skatījumam.

S. Skudra:

— Mūsu reģionā liela daļa pašvaldību var ar kaut ko izcelties, katram ir kāda sava stiprā puise — vai tas būtu spēcīgs nevalstiskais sektors, vai progresīvas un sekmīgi realizētas projektu idejas. Mēs, Rīgas reģions, esam lutināti ar savām pašvaldībām. To, protams, nosaka arī mūsu ekonomiskā vide un spēja piesaistīt spēcīgus speciālistus, kas ir kritiski svarīgi arī ekosistēmu pakalpojumu pieejas ieviešanai. Ja pašvaldība jau ir progresīva kādā jomā, tad tas ir tikai laika jautājums jaunas jomas ietveršanai savā darbā.

— Vai arī citi Latvijas plānošanas reģioni iet šo "zaļo" ceļu?

R. Cimdiņš, S. Skudra:

— Ir tomēr jūtama reģionu specializācija, ko lielā mērā nosaka reģiona izvietojums un apstākļi. Vidzeme ir ļoti spēcīga,

ar senām zaļajām tradīcijām, ko nosaka gan Gaujas ieleja, nacionālā parka loma. Zemgale pēdējā laikā ļoti sākuši pievērst uzmanību vides jautājumiem caur ainavu plānošanu reģiona limenī. Kurzemē atkal vairāk skatās caur resursu ilgtspējīgu nodrošinājumu, kur vide ir definēta kā tūrisma pamatresurss un vēlme nosargāt un nenoplinīt to ir augsta.

— *Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā kā viena no septiņām attīstības prioritātēm ir minēta "daba kā nākotnes kapitāls". Kā jūs redzat šo kapitālu savā reģionā? Vai tas ir kapitāls ne tikai nākotnei, bet arī šodienai?*

— Dažādība ir tā, kas veido reģiona dabas kapitālu. Ainaiviskā dažādība, augstvērtīgu dabas teritoriju līdzāpstāvēšana ar Rīgas metropoli. Ja jānosauc ir dažas liecas, tad tā ir piekraste, Rīgas un Pierigas "zili-zaļā" telpa ar mežiem un upju ielejām. Jā, tā ir mūsu identitāte, kas veido piederības sajūtu.

PROJEKTA «LIFE EKOSISTĒMU PAKALPOJUMU VADĪTĀJA» INGA HONAVKO

dara neviens. Palikušais mazskaitīgais Valsts meža dienests, kuram saskaņā ar Meža likumu tas būtu jādara, atrodoties vienā paklautībā ar meža izmantotāju un esot stipri finansiāli atkarīgs no tā, uzskata par labāku nejaukties valsts mežu apsaimniekošotāju darbībā. [...] Kad mežu apsaimniekošanu pārņema mežrūpnieki, bija skaidrs, ka meža izmantošana palielinās. Bet, ka tas notiks tā dramatiski, neviens nedomāja. Nedomāja, ka turpmāk uz mežu raudzīties vienīgi kā uz naudas gūšanas objektu, nepiemērīt vērā tā sociālo, ētisko, bioloģisko, ainaivisko un cita veida meža nozīmīgumu. Sākās pat debates, vai nav jāļauj kokiem augt līdz pilngatavībai, bet tie nocērtami jau tad, kad sāk samazināties to gadskārtu pieaugums, tas ir, pusmūža vecumā, tādējādi pārvērot mūsu mežus par plantāciju mežiem. Pie tam netiek pēmts vērā, vai patiesais meža īpašnieks — sabiedrība — to vēlas vai ne.

Sabiedrība tiek maldināta, ka uztraukumam par meža stāvokli nav pamata, jo meža platība palielinās. Palielinās gan, bet tas notiek lauku aizaugšanas dēļ uz privāto meža īpašnieku rēķina, no kā sabiedrībai ir maz labuma. Valsts mežu platības ar nelielu procentu daļas starpību ir tādas pašas, kādās tās bija to izveides sākumā. Attaisnošanas, ka varā valsts mežus apsaimniekošotājus regulāri kontrolēja neatkarīgi, zvērināti meža revidenti, padomju laikā — Meža ministrijas izveidotas komisijas, bet tagad to ne-

► 15. lpp.